

BEYAZ ÖNLÜĞÜ SADECE DOKTORLAR MI GİYER? HASTANE SINIFI ÖĞRETMENLERİNİN HASTANE SINIFLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ¹

IS ONLY DOCTORS WEARING WHITE GOWNS? OPINIONS ON THE HOSPITAL CLASSROOM OF HOSPITAL CLASSROOM TEACHERS

Mehmet GÜLTEKİN²
Celal BOYRAZ³
Can UYANIK⁴

Öz

Hastalık, yetişkin her bireyde olduğu gibi çocuklar için de karşılaşılabilecekleri doğal bir süreçtir. Hastalığın seyrine göre bu süreç uzun sürebilmekte ve çocukların günlük yaşamlarının yanı sıra eğitim-öğretim faaliyetlerini de olumsuz etkileyebilmektedir. Hastanede uzun süreli tedavi gören çocukların hastanede kaldıkları süre içinde eğitim haklarına sahip çıkılması ve bu çocukların eğitim gereksinimlerinin karşılanması büyük önem taşımaktadır. Bu gereksinimi karşılamak amacıyla hastane sınıfları kurulmuştur. Bu kapsamda, hastane sınıflarında görev yapan öğretmenlerin yaşadıkları sorunları belirlemenin bu sınıflara gelecek hasta çocukların daha nitelikli eğitim almaları adına mevcut duruma ışık tutacağı ön görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, hastane sınıflarında görev yapan öğretmenlerin hastane sınıflarında eğitim-öğretim sürecinin nasıl gerçekleştiğine ilişkin görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri odak grup görüşmesi ile elde edilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını Eskişehir il merkezinde bulunan iki hastane sınıfında görev yapan toplam dört sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Verilerin analizinde tematik analizden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, hastane sınıfı algısı, hastane sınıfının faydaları, eğitim-öğretim uygulamaları, yaşanan sorunlar ve öneriler temalarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hastane sınıfları, öğretmen görüşleri, odak grup görüşmesi

Abstract

The disease is a natural process for the children who can be faced as in adults. This process may take longer according to the history of the disease and children's daily life as well as educational activities may also be negatively affected. Children's education rights protects and supply the educational requirement of these children during their stay in hospital. Hospital classes are established to supply this requirement. In this context, It is foreseen to shed light on the current situation to receive better quality education the children come to this class of patients through knowing the problems faced by teachers working in hospital class. The aim of this study is explained of hospital classroom teachers' opinions and thoughts about the teaching-learning process in hospital class. This research was conducted with qualitative research methods. The data were obtained by the focus group interview. The participant of this study consisted of four teachers who has working at the two hospital class in the central Eskişehir. Thematic analysis was used to analyze the data. It was reached five theme in the results of the analysis. These themes are hospital class perception, benefits of hospital class, educational applications, experienced problems and suggestions.

Keywords: Hospital class, teachers opinions, focus group interview.

¹ Bu çalışma 11-14 Mayıs 2016 tarihleri arasında Muğla ilinde düzenlenen 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Prof.Dr., Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, mgulteki@gmail.com

³ Arş.Gör., Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, cboyraz@anadolu.edu.tr

⁴ Arş.Gör.,Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, canuyanik@anadolu.edu.tr

1. GİRİŞ

Son iki yüzyılda gelişme gösteren insan hakları, özgürlük, eşitlik ve hukuksal güvence gibi kavramlar devletlerin anayasalarına hızla girmeye başlamıştır. İnsan haklarının içerisinde kabul edilen eğitim hakkı ise ilk kez 1948 tarihli *İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin* 26. maddesinde yer almıştır (Akyüz, 2001). 16 Aralık 1966 tarihli BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'ne göre; taraf devletler, bu hakkın tam olarak gerçekleştirilmesi için ilköğretimin herkes için zorunlu ve parasız olması ve ilköğretim görmemiş ya da ilköğretimi tamamlamamış olan bireyler için temel eğitimin mümkün olduğunca teşvik edilmesi kararları alınmıştır. Bu kararlar, 20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşme' de güvence altına alınmıştır (Çeçen, 2000).

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, eğitim planlaması yapılırken ve tüm eğitim sistemi veya okullar yapılandırılırken, çocuk haklarının temel alınmasını ve çocuğun yüksek yararının gözetilmesini esas kılmıştır (Akyüz, 2001). Çocukların eğitim haklarına yönelik olarak UNICEF ve WHO gibi uluslararası kuruluşlar yoğun bir biçimde çalışma yapmaktadırlar. Bu anlamda çağımızda eğitim hakkı, en temel insan haklarından biridir. Eğitim hakkı, eğitim olgusu dikkate alındığında, bir toplumun varlığını sürdürmesi ve kendini geleceğe aktarması için tüm bireylerine koşulsuz sağlanması gereken en temel haktır. Bu bağlamda sosyal devlet anlayışı, eğitim ve öğretimi devletin en başta gelen görevi saymakta ve tüm yurttaşlarına eşit olanaklar içinde eğitim görmesini sağlamakla yükümlü kılmaktadır (Güngör, 2009).

Ne yazık ki dünya üzerinde birçok ülkede çocuklar eğitim haklarından çeşitli nedenlerden dolayı yoksun bırakılmaktadırlar. Bu nedenler; çocuk işçilik, yoksulluk, sağlık nedenleri gibi çok çeşitli nedenler olabilmektedir. Özellikle sağlık sorunlarından kaynaklanan eğitim hakkı yoksunluğu, gelişmiş ülkeler de dahil olmak üzere hemen her ülkede görülen bir durumdur.

Hastalık, gelişen her çocuğun başına gelebilecek en yaygın stres kaynaklarından biridir. Hastalanan çocukların hastalık ya da tedavi sürecinin uzunluğuna bağlı olarak çocukların davranışlarının değiştiği gözlemlenmiştir (Taşdelen, 2006). Hastalık ve hastane yaşantısı çocuğun kaygı duymasına neden olabilir. Ayrıca hastalık kimliğini bulma çabasında olan ve birçok belirsizlikle baş etmeye çalışan çocuk için farklı anlamlar taşımaktadır (Ünüvar, 2011).

Hastalıkla birlikte çocuk alıştığı ev ortamından alışkın olmadığı bir ortama girmektedir. Çocuklar için hastanede yabancı gördüğü sağlık personeli, çeşitli ve gürültülü çalışan aletler ve monitörler, farklı ve değişik kokular, uygulanan tıbbi yöntemler ve bunlarla ilgili olarak çocukların ağrı ve acı duyması, canı istediğinde koşup oynayamaması gibi durumlar ile geçmişte yaşadığı iyi ya da kötü hastane deneyimleri çocuğu etkilemektedir (Alak, 1993). Bunların yanı sıra hasta çocuklar uzun süreli okul devamsızlıkları nedeniyle akademik başarı olarak geri kalmakta, sosyal olarak dışlanmakta, akranlarından daha başarısız olmakta ve standart testleri geçmede zorlanmaktadırlar (Borgioli ve Kennedy, 2003; Lemke, 2004; Sexson ve Madan-Swain, 1993; Thies, 1999; Türköz Bozdoğan, 2012). Yapılan araştırmalarda bu çocukların, hastalıklarına bağlı olarak ortaya çıkan akademik başarısızlık nedeniyle düşük benlik saygısı, kendine güvensizlik ve depresyon gibi psikolojik sorunlarla karşı karşıya kaldıkları belirtilmiştir (Er, 2006; Kamışlı, 2014; Lemke, 2004; Patenaude ve Kupst, 2005). Uzun süreli olarak hastanede yatan çocukların tedavi süreci sona erdiğinde eve ya da okula uyum sağlama konusunda zorlandıkları ve çeşitli duygusal sorunlarla baş etmek zorunda kaldıkları bilinmektedir. Çocukların hastalık süresince okuldan ya da arkadaşlarından ayrı kalmaları onların akranları arasında kabul görmelerini zorlaştırmakta ve kimi zaman sosyal olarak dışlanmalarına neden olmaktadır (Borgioli ve Kennedy, 2003; Er, 2006; Lemke, 2004; Sexson ve Madan-Swain, 1993; Ünüvar, 2011).

Yukarıda sayılan sorunların en aza indirilmesi amacıyla, dünyanın farklı ülkelerinde 20. yüzyılın henüz başlarında hastaneler bünyesinde hastane okulları kurulmuştur. Hastane okulu, hastalığı nedeniyle hastanede yatarak tedavi gören ve örgün eğitim kurumlarından yararlanamayan çocukların eğitimlerini kesintisiz sürdürmeleri amacıyla hastanede açılan okuldur. Hastane okullarının amacı, hastanede yatarak tedavi gören çocukların okul yaşantılarının kesintiye uğramadan hastane ortamında devam ettirilmesi ve hastalık sona erdiğinde çocuğun okuluna döndüğünde eğitimin kesintisiz olarak devam etmesini sağlamaktır (Best, 2001; Borgioli ve Kennedy, 2003; Lemke, 2004; MEB, 2010; Sexson ve Madan-Swain, 1993).

Türkiye’de hastane okulu ile ilgili ilk çalışmaların 1975 yılından itibaren Hacettepe Üniversitesi Çocuk Sağlığı Bölümünün katkılarıyla başladığı görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Şubat 2010 tarih ve 2629 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan “Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi” ile okul öncesi ve ilköğretim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden, sağlık problemi nedeniyle örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak durumda olanlara evde veya hastanede yatarak tedavi gören öğrencilere, yatarak tedavi gördüğü sürede verilecek eğitim hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesiyle ilgili usul ve esasları düzenlemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve sağlık kurumları işbirliği ile açılan hastane okullarının sayısı 2012 yılına gelindiğinde 51’e ulaşmıştır (Kamışlı, Yelken ve Akay, 2013). Bu okullar, 2012 yılına kadar kurum müdürlüğü statüsüne sahipken bu yıldan sonra hastaneye en yakın bir ilkokul müdürlüğüne bağlı hastane sınıflarına dönüştürülmüştür.

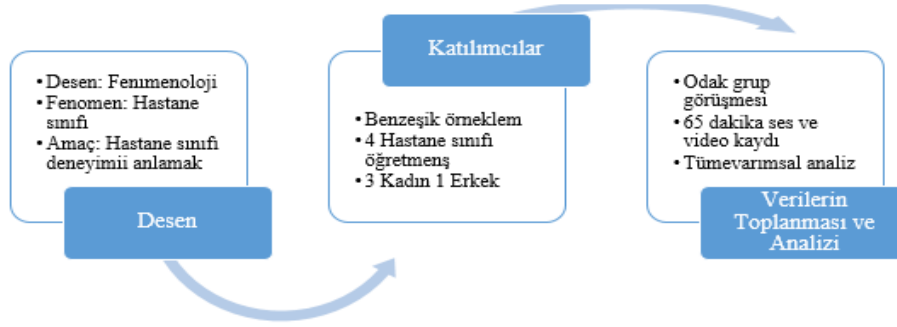
Türkiye’de hastane okulları üzerine yapılan araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar hastane sınıflarında öğrenim gören çocuklar üzerinde ve genellikle tarama araştırması olarak gerçekleştirilmiştir (Kamışlı, Yelken ve Akay, 2013; Kılıç, 2003). Işıktekiner ve Altun (2011) tarafından yapılan araştırmada ise hastane okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda yaşantıları ve yaşadıkları sorunlar üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Ancak yapılan bu araştırma, hastane okullarının henüz müstakil bir müdürlüğe sahip olduğu zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla hastane okullarından hastane sınıflarına dönüşümün öğretmenler üzerinde ne gibi etkiler bıraktığı bilinmeyen bir durumdur. Bu bilinmezliği ortaya koyması açısından bu araştırma diğer araştırmalardan farklılaşmaktadır.

Hastane sınıflarında görev yapan öğretmenlerin hastane sınıfları hakkındaki deneyimlerini ortaya koymak bu araştırmanın temel amacıdır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın, hastane sınıflarının yapısının daha iyi tanınmasının yanı sıra ilgili kurum ve kuruluşlarda görev yapan personel, veliler, öğretmen ve öğretmen adayları için yararlı ve bu konudaki araştırma birikimine katkı getireceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Olgu bilim, “deneyimlenen olguların belli bir kişi ya da kişiler için anlamı, yapısı ve özü nedir?” (Christensen, Johnson ve Turner, 2015) sorusuna cevap arayan bir nitel araştırma yaklaşımıdır. Bu araştırmada da hastane sınıflarında görev yapan öğretmenlerin deneyimleri onlarla yapılan görüşmeler sonucunda anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın deseni Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. *Araştırma süreci*

Katılımcılar

Katılımcılar benzeşik örnekleme yoluyla belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Eskişehir il merkezi sınırları içerisinde, biri devlet hastanesi, biri araştırma ve uygulama hastanesinde bulunan toplam iki hastane sınıfı hizmet vermektedir. Bu hastane sınıflarında görev yapan 4 sınıf öğretmeni bu araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Bu öğretmenlerin 3'ü kadın 1'i erkektir. Öğretmenlerden görüşleri verilirken Kaya, Rüya, Melike ve Gülsüm kod isimleri kullanılmıştır. Rüya öğretmen 11, Kaya öğretmen 9, Melike öğretmen 3 ve Gülsüm öğretmen 2 yıldır hastane sınıflarında öğretmen olarak çalışmaktadırlar.

Verilerin Toplanması

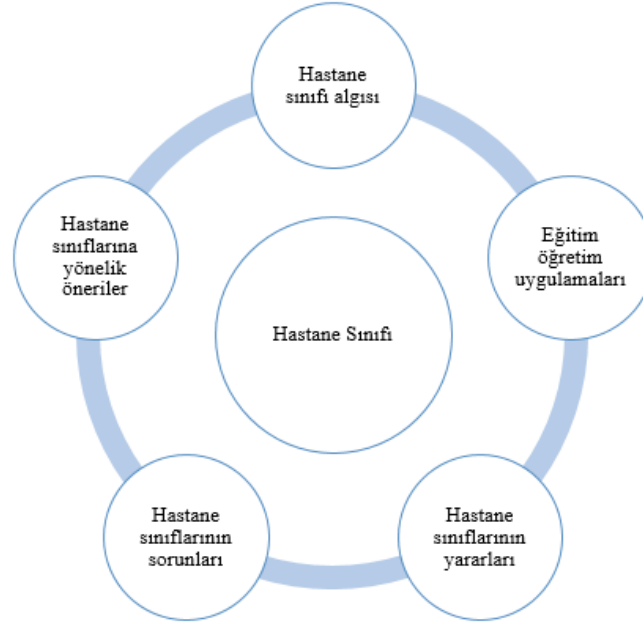
Olgu bilim araştırmalarında temel veri toplama tekniği görüşmedir (Cresswell, 2007; Moustakas, 1994; Patton, 2014). Benzeşik örnekleme ile seçilen araştırmanın katılımcıları oldukça benzeşik özellikler gösterir ve bu katılımcılardan odak grup görüşmeleriyle deneyimlerine ilişkin veri toplanabilir (Patton, 2014). Bu kapsamda araştırmada veri toplama tekniği olarak odak grup görüşmesi tercih edilmiştir. Odak grup görüşmesi küçük bir grup katılımcının bir oturma etrafında toplanması ve araştırmacının üzerinde çalıştığı konu ile ilgili görüşlerini bildirmeleri şeklinde gerçekleşir (Ersin ve Bayyurt, 2015). Odak grup görüşmesi kapsamında öğretmenlere yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan 10 soru sorulmuştur. Bu bağlamda yapılan odak grup görüşmesi ses kayıt cihazı ve kamera ile kayıt altına alınmıştır. Toplamda 65 dakikalık ses ve video kaydı elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Odak grup görüşmesinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde tümevarımsal analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Tümevarımsal analiz, görüşme yoluyla katılımcılardan elde edilen verilerin grubun sembolik dünyasını anlamak amacıyla; kodlama yaparak verileri kategorilere ayırma, bu kategoriler arasındaki ilişkileri çıkararak tema ve alt temaları oluşturma biçiminde betimlenebilir (Patton, 2014). Araştırma kapsamında elde edilen ses kayıtları, video kayıtları ile karşılaştırılarak yazılı doküman haline getirilmiştir. Bu dokümanlar araştırmacılar tarafından birkaç defa okunmuş ve gözden geçirilmiştir. Verilerdeki cümle ve cümle yapıları araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Kodlama işlemleri bittikten sonra araştırmacıların bir araya gelmesiyle kodlamalar karşılaştırılmıştır. Farklı düşünülen kodlamalar için uzlaşmaya varılmıştır. Son olarak elde edilen tüm kodlamalardan temalara ulaşılmıştır. Temalara ilişkin bulguların sunumunda katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilerek bulgulara ilişkin yorumlamalar gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenleri ile gerçekleştirilen odak grup görüşmesi doğrultusunda, katılımcıların hastane sınıfına ilişkin görüşleri beş tema etrafında değerlendirilmiştir. Ulaşılan temalar Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. *Hastane sınıfı öğretmenlerinin hastane sınıfına yönelik görüşlerine göre ulaşılan temalar*

Hastane sınıfı algısı

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerinin; hastane yönetimi ve çalışanlarının, hastane sınıfı uygulamasından yararlanan öğrencilerin ve kendilerinin hastane sınıflarına yönelik algılarını içeren ifadeleri “*Hastane sınıfı algısı*” teması çerçevesinde ele alınmıştır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri “Hastane yönetimi ve çalışanların algısı”, “Öğrencilerin algısı” ve “Öğretmenlerin algısı” olmak üzere üç alt tema etrafında toplanmıştır.

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenleri hastane yönetimi ve çalışanlarının hastane sınıflarına yönelik algılarının değişiklik gösterdiğini dile getirmişlerdir. Özellikle hastane yönetiminin hastane sınıfına bakış açısının değişen hastane yönetimlerinin değişmesiyle birlikte değiştiğini, hastaneler arasında da bu sınıflara olan bakış açısının farklılaşabildiğini ifade etmişlerdir. Gitmiş olduğu şehirlerde fırsat buldukça hastane sınıflarını gezmeye çalıştığını ifade eden Kaya öğretmen, kendi çalışma koşulları ile kıyasladığında gördüğü fiziki şartların eğitim-öğretim faaliyetleri için çok daha uygun olduğunu ve değişen her yönetimin görev yaptığı hastane sınıfına yönelik algısının farklılaştığını belirtmiştir.

“Uludağ, Antep Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi hastane sınıflarını incelediğimde, oradaki üniversite ve başhekimliğin sınıfı sahiplendiklerini gördüm... Ben burada beşinci başhekimiyi görüyorum. Yöneticilerin bize bakış açıları birbirinden farklı ya da ikinci kere hastane müdürü değişti. Eski hastane müdür beni tanımaz. Ben onu çok iyi tanırım. Ama şimdi yeni gelen hastane müdürü eğitim fakültesinden geldiği için bize nasıl bakması gerektiğini bilen bir insan. Eğitim ortamından geliyor. İkisinin de bize bakış açısı aynı değil.” Kaya Öğretmen

Bakış açısındaki benzer bir farklılığın hastane çalışanlarında da yer aldığını ifade eden hastane sınıfı öğretmenleri, bazı hekimlerin kendilerini ve dolayısı ile hastane sınıflarının işlerini aksatıcı bir yapı olarak gördüklerini, bazı hekim ve hemşirelerin ise muayene ettikleri çocukların ailelerini hastane sınıfının varlığından haberdar ederek kendilerine yönlendirdiğini belirtmişlerdir.

“Doktordan doktora değişiyor. Çoğu kişi bunlar da nereden geldi, işimizi aksatıyorlar diyor. Çünkü bizde her sabah çocuklara gidip kayıtlarını alıyoruz. Hangi okula gidiyor, kaçınıcı sınıfa gidiyor. Telefon numaralarını alıyoruz. Bazıları o şekilde bakıyor. Bazıları da hocam günaydın nasılsınız deyip işimizi kolaylaştırıyor. Yani dediğim gibi bu ortamda kişiler önemli.” Rüya Öğretmen

“Kimi doktor muayene ederken hastane sınıfı olduğunu söylüyormuş. Orda öğreniyorlar aileler. Kimi hemşire de öyle. İlgili olanlar da var. Öğrencileri ve velileri bilgilendirenler de var. Doktora ve hemşireye göre değişiyor.” Gülsüm Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerine göre hastane sınıfı uygulaması bu hizmetten yararlanan çocuklar üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır. Özellikle rahatsızlığından kaynaklı olarak uzun süre hastane servislerinde yatmak zorunda olan çocuklar için doktorların, hemşirelerin ve tıbbi cihazların etkisinden uzaklaşmak, uzak kaldıkları eğitim atmosferini yaşamak onlar için pozitif bir etki oluşturmaktadır. Öğrencilerin sınıfa seyerek geldiklerini ifade eden Melike öğretmen, hastane sınıfı uygulaması sayesinde çocukların kafasındaki beyaz önlüklü doktor algısının da değiştiğini belirtmiştir.

“Hastane ortamında doktordan, hemşireden başka birini görmek onları mutlu ediyor. Hevesle gülererek geliyorlar ve eğleniyorlar... İlk başta bizi doktor zannediyorlar. Biz içeri girince doktor değiliz öğretmeniz diyoruz. Beyaz önlük görünce kan alınacağını zannediyorlar. Biz doktor olmadığımızı söylüyoruz. Öğretmeniz deyince şaşırıyorlar. Nerede sınıf falan diyorlar. Geliyorlar hevesliler. Oyuncaklarımız yapbozlarımız var. Her şeyimiz var. Resim yapmak istiyorlar.” Melike Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerine göre bu sınıflarda görev alan öğretmenler bir sınıf öğretmenin gerçekleştirmesi gereken misyonun çok ötesinde bir görev üstlenmektedirler. Hastane sınıfı öğretmenleri, normal öğretimin gerçekleştirildiği örgün eğitim kurumlarından farklı olarak sabit bir mesai dilimine göre çalışmadıklarını kaydetmişlerdir.

“Bana göre hastane sınıfı dokuz-üç öğretmenin mesaisini sürdürdüğü bir yer değildir. Böyle bir anlayış gözetilmemeli çünkü biz burada normal öğretim yapan okullar gibi çalışmıyoruz. Yeri geliyor 30 a yakın çocukla gün içerisinde muhatap olduğumuz durumlar oluyor, yeri geliyor akşamında dördüne beşine kadar son çocuğa ulaşana kadar vaktimizi duruma göre kullanmaya çalışıyoruz.” Kaya Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerinin ifadeleri ile hastane sınıfı öğretmenlerinin kendilerini sınıf öğretmenin ötesinde bir yere konumlandıkları görülmektedir. Bu görüşe göre hastane sınıfı öğretmenleri kendilerinin sınıf öğretmenleri ile eş tutulmaması gerektiğini vurgulamışlardır. Görev yaptıkları süre boyunca çok fazla özveri gösterdiklerini ifade eden hastane sınıfı öğretmenleri, hastane sınıfında görev yapan bir sınıf öğretmeni olarak eğitim-öğretim faaliyetleri dışında farklı konularda da donanım sahibi olmaları gerektiğini dile getirmişlerdir.“

“Burada hastanede bulunan sınıf öğretmenlerine sadece bir eğitimci gözüyle bakmak bence yanlış olur. Biz burada sadece bir eğitimci olarak görev almıyoruz aynı zamanda o çocuğun ruhsal yönünü, manevi yönünü, hasta psikolojisini üzerinden atmasını sağlayan bir danışmanlık üstleniyoruz.” Kaya Öğretmen

“İlk geldiğim zaman başlayayım ben. Mesela dersleri ile arası çok iyi olan ve hastanede olduğu için derslerinde geri kalmak istemeyen bir öğrencimiz vardı. Tahta olmadığı için akşam eve gider özel hazırlanırdım. Hangi dersi istiyorsa ona göre hazırlanırdım.” Gülsüm Öğretmen

Burada öğretmenlik yapmak ilkokuldakinden çok farklı. Bu kesin bir kere. Hem vicdanlı olacaksınız hem duygularınız ölmemiş olacak hem de o duygusallıkla üzülmeyip aksine çocuğa o zorlukla nasıl mücadele etmesini anlatabilecek durumda olmanız gerekiyor.” Rüya Öğretmen

Hastane sınıflarında eğitim-öğretim uygulamaları

Öğretmenlerin, hastane sınıflarında eğitim öğretim uygulamalarına yönelik görüşleri iki alt tema etrafında toplanmıştır. Bu alt temalar; *eğitim-öğretimde uygulama farklılığı* ve *ihtiyaca göre eğitim* biçimindedir. Eğitim-öğretimde uygulama farklılığı başlığında öğretmenler, uygulamanın normal okullardakinden çok farklı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca hastane farklılığının bile eğitim-öğretim uygulamalarına yansıdığını dile getirmişlerdir. Öğretmenlere göre çocuk onkoloji servisi bulunan hastanelerde öğrenci daha uzun süreli hastanede kaldığı için bu hastanelerdeki uygulamalar, onkoloji servisi olmayan hastanelere göre farklılaşmaktadır.

“Yatak başında eğitim söz konusu olabiliyor. Çocuklar yatak başından ayrılamayabiliyor. Kemoterapi alan çocuklarımız keza odanın dışına çıkmaları uygun olmadığından dolayı onlarda da yatak başında eğitim vermek söz konusu oluyor” Melike Öğretmen

“Bizde (Devlet Hastanesi) böyle sorunlar olmuyor çünkü bizim hastanede zaten ağır hastalıklara sahip öğrenciler olunca buraya (Üniversite Hastanesi) sevk ediliyor. Bizde hasta bir hafta iki hafta üç hafta yatıyor.” Rüya Öğretmen

Bir diğer eğitim-öğretim uygulama farklılığı ise normal okullardaki gibi bir öğretim programının takip edilememesidir. Tüm öğretmenler bu farklılığı vurgulamışlardır.

“Bizler burada ilköğretim okulunda uygulanan müfredata göre hareket eden öğretmenler değiliz...Yani uymamız mümkün değil, hastalar da bir ay yatsalar bile sürekli değişiyor. Yani kaldığın konuya oradan devam etme şansın yok.” Kaya Öğretmen

“Bizim burada her sınıf seviyesinde öğrencilerimiz oluyor. Ana okul çağından başlayıp lise çağına kadar olan çocuklar, orta okul ve ilkokul da dahil olmak üzere bu öğrenci gruplarına hakim olan bir çalışma alanımız var ve tabii burada bireysel eğitim söz konusu.” Melike Öğretmen

İhtiyaca göre eğitim teması öğretmenlerin, hastaneye gelen öğrencilerin akademik anlamda ne eksikleri varsa o eksikleri kapatma konusunda ortak görüş belirtmişlerdir. Öğretmenler herhangi bir programa uyulmasının mümkün olmadığını belirttikten sonra gelen öğrencinin akademik anlamda ne eksigi varsa o eksigi giderecek biçimde etüt uygulamaları yaptıklarını belirtmişlerdir.

“Biz çocuk nerede eksikse onu söylemesini istiyoruz. Eksiklerini tamamlıyoruz.”

Gülsüm Öğretmen

“Öğretmen arkadaşlarla bir karar aldık, dedik ki madem etüt uygulaması yapılacak, öğrenelim çocuklar hangi konularda kaldı ya da kendilerini hangi konularda eksik hissediyorlarsa o konuların üzerinde çalışmalar yapalım, etütleri değerlendirelim.” Kaya Öğretmen

Hastane sınıfı uygulamasının yararları

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerinden elde edilen veriler sonucunda hastane sınıfı uygulamasının yararları üç alt tema etrafında ele alınmıştır. Bu alt temalar, “öğrencinin ailesine”, “öğrencinin psikolojisine” ve “öğrencinin eğitimine” yönelik faydalar biçiminde tanımlanmıştır. Hastane sınıfı öğretmenleri öğrencinin eğitime yönelik katkı sağlamakla birlikte öğrencilerin ailelerine de yardımcı olmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin sorunlarıyla da ilgilendiklerini, ailelerin kendilerini diğer hastane personelinin daha yakın gördüklerini ifade etmişlerdir.

“Mesela birçok doktorla hemşire ile rahat konuşamadıklarını, duyu ve düşüncelerini gelip öğretmenlerle paylaşıyorlar.” Rüya Öğretmen

“Biz sadece ailelerin çocuklarının eğitimi ile ilgilenmiyoruz. Kıyafet ihtiyacı oluyor, paraya ihtiyacı oluyor, kana ihtiyacı oluyor, cihaz alınacak ihtiyaç oluyor, bebek bezine varana kadar, kırtasiye malzemesi oluyor. Her türlü şey ihtiyacı oluyor. Kaya hocam ve biz bir yerlerden bir şeyler bulup onları tedarik etmeye çalışıyoruz.” Melike Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenleri, hastane sınıfı uygulamasının çocukların psikolojisini olumlu yönde etkilediğini düşünmektedir. Özellikle hastane ortamının çocuklar için sıkıcı olduğunu, hastane sınıflarının bu sıkıcı ortamın dışında eğlenceli ve etkin bir ortam sağlamasının çocukların psikolojilerini olumlu yönde etkilediğine yönelik görüş beyan etmişlerdir.

“Çocuklar için çok iyi bir ortam. Hastane havasından ayrılıp doktor haricinde biriyle bir öğretmenle konuşmanın çocuklara çok iyi geldiğini düşünüyorum.” Gülsüm Öğretmen

“Hastane ortamından uzaklaşmalarını da sağlıyor. Güzel bir uygulama.” Rüya Öğretmen

“Biz her sabah servise çıktığımızda servis girişinde gözlemliyoruz. Çocuklar oda kapılarının önünde bizlerin gelmesini bekliyorlar. Bir an önce öğretmenler gelse de biz odalarımızdan dışarı çıksak. Artık sınıfta yapılacaksa sınıfa geçelim diye ya da oyun odasına geçelim. Birlikte etkinlik yapalım, birlikte ne yapılması gerekiyorsa.” Kaya Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenleri hastane sınıfı uygulamasının öğrencilerin akademik başarılarına da katkı sağladığını vurgulamışlardır. Öğretmenler velilerden aldıkları dönütlerden hastane sınıfı uygulamasının, öğrencilerin okuldan ayrı kalma ve hastalık psikolojisi gibi durumlardan kaynaklanacak olumsuzlukları en aza indirdiğini belirtmiştir.

“...diye öğrencim vardı benim. Annesi; hocam dedi derslerde çok başarılı dedi. İyi ki geldiniz dedi. Derslere teşvik ettiniz dedi. Belki burada yatarken teşvik etmeseydiniz bu kadar derslerinin üstüne düşmezdi dedi.” Kaya Öğretmen

“Siz olmasanız şu an çok zorlanırdı dedi okula giderken. Bu benim kemoterapi gören bir öğrencimdi. Ama hiçbir şey olmamış gibi girdi dedi. Derslerde de çok başarılı dedi. Çok da güzel notlar almış birinci sınavlarda.” Melike Öğretmen

Hastane sınıflarında yaşanan sorunlar

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar üç alt tema etrafında ele alınmıştır. Bu alt temalar “tanınmama”, “öğretim koşullarının yetersizliği” ve “yönetmelikten kaynaklanan” sorunlardır.

Hastane sınıfı öğretmenlerine göre hastane sınıfı uygulaması gerek Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı kurum personeli, gerek bağlı buldukları hastanelerde görev yapan personel gerekse de vatandaşlar tarafından yeterli düzeyde tanınmamaktadır. Her üç durum için de söz konusu tanınmama durumu farklı sonuçlar doğurmaktadır. Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerine göre Milli Eğitim Müdürlüğü ve bağlı buldukları ilkokul odaklı tanınmama durumu, hastane sınıfının ihtiyaç duyduğu eğitsel araç ve gereçlerin karşılanması noktasında belirsizliklere neden olmaktadır. Bu yöndeki taleplerini yönetmelik gereği bağlı buldukları ilkokula bildirmeleri gerekirken, okul yönetimi tarafından il Milli Eğitim Müdürlüğü’ne yönlendirildiklerini belirten hastane sınıfı öğretmenleri, öğrencilerle ilgili not ve devam işlemlerinin organizasyonu konusunda da sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte hastane yönetimi ve çalışanlarından da zaman zaman benzer tepkiler aldıklarını ifade eden hastane sınıfı öğretmenleri, vatandaşların da bu uygulamadan haberdar olmamalarının bu hizmetten yararlanması gereken çocuklara ulaşmalarına engel olduğunu ifade etmişlerdir.

“En önemli sorunumuz bilinmemezlik, tanınmamazlık. Statü olarak demiyorum. Çevredeki insanlar hastanede bir öğretmen grubunun olduğunu bir sınıfın olduğunu bilmiyorlar.” Kaya Öğretmen

“Akıllı tahta bütün okullara verildi. Bizim bağlı olduğumuz okulda aldı bu akıllı tahtayı. Rüya hanımın bağlı olduğu okulda aldı akıllı tahtayı. Peki, biz sınıf olarak o okullara bağlı değil miyiz? Bir de özel alt sınıf olarak görülüyor. Özel eğitim daha çok duyarlılık gösterilen bir alan olduğundan dolayı en çok ihtiyaç duyulan kesimin biz olduğumuzu düşünüyorum. Bize neden verilmedi o zaman. Anlamaya çalıştığım şey şu; üvey evlat muamelesi gibi oldu yani. Kimse sahiplenmiyor, ortadayız.” Melike Öğretmen

“İlk başladığımızda aslında nereden çıktı bunlar gibi şeyler duyduk. Yer vermek istemediler. Dışarda size bir yer ayarlayalım diye esprili şekilde söylediler.” Rüya Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerine göre hastane sınıflarında yaşanan sorunlardan bir diğeri öğretim koşullarının yetersizliğidir. Öğretmenlere göre mevcut hastane binalarının yapımı sırasında hastane sınıflarına özel bir mekanın oluşturulması düşünülmeyeceği için mevcut koşullar içinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi istenmekte ve mevcut koşullar içinde yer tahsisi yapılmaya çalışılmaktadır. Durum böyle olunca da odadan bozma, fiziki imkânları yetersiz, çocuk servisine uzak mekânlarda hastane sınıfı uygulamasının yürütülmeye çalışıldığı hastane sınıfı öğretmenleri tarafından dile getirilmektedir. Söz konusu

koşulların üzerine hastanelerin mevcut kapasitesinin yetersizliği ve değişen hastane yönetiminin hastane sınıflarına yönelik farklı tasarruflarda bulunmak istemesi, mevcut koşulları daha da ağırlaştırmaktadır.

“Küçücük daracık bir sınıfta eğitim vermeye çalışıyorsunuz ama çok sağlıklı olmuyor. Çocuklar için de çok sağlıklı olmuyor. 5, 6 çocuk bir araya gelince oda havasız oluyor. Bunlar zaten hasta bir de biz orada rahatsız etmemeye uğraşıyoruz. Geçen hafta böyle bir durum yaşandı. Bir öğrenciye hemşire odasından çıkma yasağı koymuş çünkü sınıf çok dar ve kalabalık, orada mikrop alıp gelmesin diye.” Melike Öğretmen

“...Ondan sonra böyle çamaşırhane bulaşıkhaneye olduğu yerde bize bir sınıf verdiler. Çocukların bile gelemeyeceği. Yine de çocuklar geldiler. İki üç öğrenci girebiliyordu. Öyle öyle işte birkaç yıl içinde ki çabayla ondan sonra bir yer veriyorlar orası lazım oluyor herhalde kullanmaları gerekiyor. Sizi şuraya alsak olur mu? Diyorlar. Yani bir sene içinde oradan oraya oraya top gibi gidip geliyoruz.” Gülsüm Öğretmen

“Bizim yukarıdaki servisteki sınıfımız bir odadan bozma. Oda da değil bildiğim kadarıyla. Çünkü banyosu yok. Çok dar. İstenilen özellikleri taşıyor. İki sıra karşılıklı konulamıyor. Fiziki şartları uygun değil.” Kaya Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenlerinin görüşlerinden hareketle öğretmenlerin yönetmelikten kaynaklı sorun yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. 2012 yılında uygulamaya konulan ve 4+4+4 eğitim sistemi olarak adlandırılan düzenleme ile birlikte o tarihe kadar hastane okulu olarak bağımsız faaliyet gösteren bu kurumlar, hastanenin en yakınında bulunan bir ilkokulun bünyesine sınıf olarak dahil edilmişlerdir. Bu tarihten önce de mevcut yönetmeliğin birçok konuda eksiklik barındırdığını ifade eden hastane sınıfı öğretmenleri, bu düzenleme ile birlikte yönetmelik kaynaklı sorunların kapsamının genişleyerek arttığını vurgulamışlardır. Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenleri, bağımsız bir kurum olarak faaliyet gösterildiği dönemlerde kurumun istek ve ihtiyaçları için doğrudan İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile irtibata geçilerek bir biçimde isteklerin karşılanabildiğini, bir ilkokul bünyesinde sınıf olarak faaliyet göstermeye başlamaları ile birlikte bu taleplerini karşılama noktasında yaşadıkları sıkıntıların arttığını dile getirmişlerdir. Örneğin dokuz yıldır hastane sınıfında görev yapan Kaya öğretmeni, sistem değişikliği sonrası istek ve ihtiyaç talebinde sıkıntı yaşamaya başladıklarını ifade ederek bu süreçten sonra mevcut yönetmeliğin yeni düzenlemeye uygun olmaması nedeni ile rehber öğretmen ihtiyacını karşılama noktasında da sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir.

“Eskiden müdürlüklerinden ya da il milli eğitim müdürlüğünden isteklerimizi karşılayabiliyorduk. Mesela bilgisayar lazım olduğunda milli eğitim müdürlüğümüzle irtibata geçiyorduk. Oradan bir demirbaş istemi ile kurum müdürlüğü olunca rahatlıkla isteyebiliyorduk. Şimdi sınıf olduğumuzdan dolayı bu tür imkânlar sağlamak için bağlı olduğumuz okula bildiriyoruz. Okulda elinde olmadığını, milli eğitimden talep ettiğini söylüyor. Bizde böyle olunca beklemek zorunda kalıyoruz.” Kaya Öğretmen

Mevcut yönetmeliğin hastane sınıfının işleyişini, bağlı buldukları ilkokul yönetiminin sorumluluklarını, hastane sınıfların ve çalışanlarının statüsünü yeterince tanımlamadığına değinen hastane sınıfı öğretmenlerine göre yönetmelikteki belirsizlik giderilmediği sürece bu sınıfların kendinden beklenen işlevleri gerektiği ölçüde yerine

getirebilmesinin bu sınıflarda faaliyet gösteren öğretmenlerin iyi niyetine bırakılmış olacağını ifade etmişlerdir. Bu konuda düşüncelerini dile getiren hastane sınıfı öğretmenleri hastane sınıflarının gerek yönetmeliğine gerekse kurumlar arası imzalanan protokole yönelik eleştirilerini ifade etmişlerdir.

“Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı protokolü imzalıyor ama protokolde net bir şey söylenmiyor. Hastane bundan sonra hastane sınıfına sahip çıkacak gereken ihtiyaçları hastane kendi bütçesinden karşılayacak gibi açık bir ifade yok protokolde yapılan anlaşmada. Milli eğitim bakanlığı da biz bakanlık olarak orada sınıfın açılmasını uygun görüyor ancak o sınıfın doğacak olan ihtiyaçlarını karşılamakla ilgili herhangi bir hüküm söz konusu değil. Tamamen hastaneye bırakılıyor” Melike Öğretmen

“Yasal olarak bizim ne olduğumuzun bilinmemesi büyük bir sorun. Yani milli eğitimin neresindeyiz biz. İşin açıkçası biz özel eğitim sınıfına mı giriyoruz? Normal ilköğretim statüsünde miyiz? Bize burada yüklenen bir misyon ya da vizyon yok. Biz kendi misyonumuzu ve vizyonumuzu kendimiz belirleyip hareket etmeye çalışıyoruz.” Kaya Öğretmen

Hastane sınıfı uygulamasının geliştirilmesine yönelik öneriler

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenleri, yaşadıkları sorunları ifade ederken bu sorunların nasıl çözümleneceğine yönelik önerileri de dile getirmişlerdir. Bu sorunlar iki alt tema etrafında şekillenmiştir. Bunlar; *“öğretim koşullarına yönelik”* ve *“öğretmen eğitimine yönelik”* önerilerdir. Hastane sınıfı öğretmenleri fiziksel koşulların ve hastane yönetiminin onlara tahsis ettiği yerlerin öğretim yapılabilecek nitelikte olmadığını belirtmişler ve bu mekânların çocuk hastalıkları servisi içerisinde olmasının daha anlamlı ve amacına daha iyi hizmet edeceğini vurgulamışlardır. Mekân önerileriyle birlikte sınıfta kullanılacak her türlü araç-gerecin öğrencilerin içinde buldukları sağlık koşulları düşünülerek hazırlanması gerektiği ifade edilmiştir.

“Mesela binanın içinde olması servisin içinde olması daha iyi olur.” Kaya Öğretmen

“Koşullar bakımından baktığımızda, bir lavabonun bir tuvalet ihtiyacını karşılayabilecek bir yerin sınıfta olması gerekiyor. Bizim sınıfımızda bunlar yok.” Rüya Öğretmen

“Biraz daha geniş ve havalandırması olan bir ortam olması gerekiyor. Havalandırma dediğim pencere açamıyoruz içeride hasta çocuklar var ama en azından bir havalandırma olabilir. O havalandırma çalışarak içerideki havanın sirkülasyon yapmasını sağlayabiliriz. Masa ve sandalyelerin kullanımını çocukların sağlık durumuna uygun mesela tekerlekli sandalye ile geliyor çocuk bizim bu sıralar sığamıyor. Onların tekerlekli sandalye ile gelebilecek ve o masayı çekebileceğimiz uygun fiziksel ortam olabilir.” Melike Öğretmen

Araştırmaya katılan hastane sınıfı öğretmenleri kendilerinin hastane sınıfı ile ilgili herhangi bir eğitim almadığını belirtirken, bu sınıflarda görevlendirilene kadar hastane ortamında böyle bir eğitim hizmetinin ya da uygulamanın olduğundan habersiz olduklarını ifade etmişlerdir. Hastane sınıflarında görev yapmanın özel bir öğretmenlik alanı olduğunu, duygusal olarak sağlam olmak gerektiğini, hastalıklar hakkında bilgi sahibi olmanın öğrencilere yaklaşımı etkileyeceğini, dolayısıyla özel bir eğitimden geçirilmeleri gerekliliğini

vurgulamışlardır. Hastane sınıf öğretmenleri, hastane sınıflarına ilişkin farkındalığın lisans düzeyinde öğretmen adaylarına kazandırılmasının uygun olacağını dile getirmişlerdir.

“Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflar eğitimi diye bir ders var. Ne bileyim sınıf öğretmenliğinde hastane eğitimi diye bir ders olabilir.” Rüya Öğretmen

“Aslında evet böyle bir ders olabilir. O hastalıkların etkisini bilse öğretmen. O çocuklara nasıl yaklaşması gerektiğini bilse. Mesela epilepsi krizi geçiren bir öğrenci yanımızda sınıfta derste kalktı geçirdi. Ne yapacağımızı bilemedik şaşırдық.” Gülsüm Öğretmen

“Geçen Anadolu üniversitesi PDR grubunda bir hocanın semineri vardı Tepebaşı belediyesinde. Ona katılmışım. Hasta psikolojisiyle alakalı bir seminerdi. Hasta psikolojisine göre hastaya nasıl yaklaşılır. Hasta ve hasta yakınına daha doğrusu. Öyle bir seminere katılmışım. Ne bileyim yani çok güzel bir seminer. Böyle seminerler düzenlenebilir.” Kaya Öğretmen

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Hastane sınıfı öğretmenlerinin hastane sınıfı deneyimlerini anlamak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada dört önemli sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar; hastane sınıfında çalışan öğretmenlerin, hastane sınıfından yararlanan öğrencilerin, hastane yönetimi ve çalışanlarının hastane sınıfına yönelik algıları, hastane sınıfında gerçekleştirilen eğitim-öğretim uygulamaları, hastane sınıfının yararları ve hastane sınıflarında yaşanan sorunlardır.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda hastane sınıfında çalışan öğretmenlerin, hastane sınıflarından yararlanan öğrencilerin, hastane yönetimleri ile bu kurumlarda görev yapan diğer çalışanların hastane sınıflarına yönelik bakış açılarının farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre kurumlara ve kurumların değişen yönetim anlayışına göre hastane sınıflarına yönelik yaklaşımın farklılaştığı, kimi hastane yöneticilerinin hastane sınıflarının ihtiyaç duyduğu fiziki koşulların sağlanmasının yol açtığı zorluklar nedeni ile hastane sınıfı uygulamasına mesafeli yaklaşırken, kimi yöneticilerin bu uygulamanın sağlıklı bir biçimde yürütülmesi için ayrıca çaba gösterdiği belirlenmiştir. Hastane sınıfı uygulamasına yönelik benzer bir algı farklılığının hastane çalışanları arasında da görüldüğü belirlenmiştir. Kimi hastane çalışanları hastane sınıfı öğretmenlerine yardımcı olarak bu sınıftan yararlanabilecek öğrenci ve velileri hastane sınıflarına yönlendirirken, kimi hastane çalışanları ise çalışma koşullarını aksattıkları gerekçesi ile hastane sınıfı öğretmenlerine zorluk çıkarabilmektedirler. Bu sonucun Işıktekiner ve Altun (2011) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile örtüşmediği görülmektedir. Işıktekiner ve Altun (2011) gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmenlerin hastane personeli ile iletişimlerinin zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Gerçekleştirilen bu araştırmada ise hastane çalışanlarının hastane sınıflarına yaklaşımlarının kişiden kişiye değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Hastane sınıfı uygulamasının özellikle bu uygulamadan yararlanan öğrenciler üzerinde olumlu etkiler sağladığı, ilk zamanlarda hastane sınıfı öğretmenlerinin giymiş oldukları beyaz önlüklerinden dolayı kendilerini hastane personeli zannederek hastane sınıflarına gelmek istemeyen öğrencilerin kendilerinin sınıf öğretmeni olduğunu öğrendiklerinde bu önyargının kırıldığını ve onların hastane ortamından bir nebze de olsa uzaklaşmalarına neden olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre hastane sınıflarındaki eğitim-öğretim uygulamaları normal okullara göre farklılaşmaktadır. Öğrencilerin hastalık tipleri, sınıf düzeylerinin farklı olması, hastanede kalış süreleri bu farklılıkların oluşmasında önemli etmenlerdir. Bu nedenlerden dolayı herhangi bir öğretim programını takip etmeleri güçleşmektedir. Hastane sınıflarında toplu öğretimden çok bireysel eğitim yapılmakta olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla hastane

sınıfı öğretmenleri öğrencilerin akademik anlamda eksiklerini gidermek için kendi inisiyatifleriyle bir yol haritası çizmektedirler.

Elde edilen araştırma bulgularına göre hastane sınıflarının birçok sorunu bulunmasına rağmen öğrencilerin psikolojisine, eğitimine ve ailelerine yararlar sağlamakta olduğu ortaya çıkmıştır. Hastane sınıfı öğretmenleri özellikle öğrencilerin hastane sınıfları sayesinde hastane ortamından uzaklaşmalarının onlara psikolojik olarak destek olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca hastane sınıfı uygulaması bazı öğrencilerin eğitimlerinin aksamadan devam etmesini sağlamaktadır. Hastane sınıflarının okuldan ve arkadaşlardan uzun süreli ayrı kalmanın ve hastalığın vermiş olduğu olumsuz psikolojinin öğrenci üzerinde yaptığı etkiyi azalttığı söylenebilir. Kılıç (2003) ve Işıktekiner ve Altun (2011) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar hastane sınıflarının gerekli olduğunu ve hastane sınıflarında görev yapan öğretmenlerin yalnızca öğretim yapmadığını göstermektedir. Nitekim araştırmada hastane sınıflarında görev yapan öğretmenlerin, öğrencilerin ailelerine de katkı sağlamaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda hastane sınıfı öğretmenlerinin bazı sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Buna göre hastane sınıflarının gerek bağlı buldukları okul yönetimleri, gerek hastane yönetim ve çalışanları gerekse bu kurumlardan yararlanan öğrenci ve veliler tarafından yeterince tanınmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte özellikle hastane sınıflarının sahip olduğu fiziki koşulların yetersiz olduğu, hastane binaları inşa edilirken hastane sınıfları düşünülmeden projelendirmelerin yapıldığı ve bu durumun odadan bozma mekânların hastane sınıfı uygulaması için tahsis edilmesine yol açtığı belirlenmiştir. Hastane sınıfı öğretmenlerinin ifadelerinde hastane sınıflarının sahip olduğu bu uygunsuz ortamların hastane sınıfı uygulamasından yararlanan öğrencilerin içinde buldukları sağlık koşullarını daha da ağırlaştırabildiği belirtilmiştir. Ayrıca 2012 yılından önce hastane okulu olarak bağımsız kurumlar olarak faaliyet gösterirken bu tarihten itibaren değişen eğitim sistemi ile birlikte bu kurumların hastane sınıfına dönüştürüldüğü; ancak mevcut yönetmeliğin 2012 yılından önce hazırlandığı için mevcut koşullara cevap veremediği ve bu durumun hastane sınıflarının işleyişini aksattığı da elde edilen sonuçlardan biridir.

Yapılan bu araştırma hastane sınıfı öğretmenlerinin gözünden hastane sınıfı uygulamasına ilişkin bir görüş ortaya koymakla birlikte, olguya ilişkin daha sağlıklı ve güvenilir veri elde edebilmek için daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda araştırma verileri yalnızca öğretmenlerle gerçekleştirilen odak grup görüşmesi yoluyla elde edilmiştir. Daha derinlemesine sonuçlara ulaşabilmek için odak grup görüşmesi ve yarı yapılandırılmış görüşmelerin yanı sıra hastane sınıfı ortamında gerçekleştirilen eğitim-öğretim uygulamalarının gözlemlerle desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca araştırma verileri, yalnızca hastane sınıflarında görev yapan öğretmenlerden elde edildiği düşünüldüğünde hastane sınıfı uygulamasıyla ilgili daha kapsamlı bir görüş ortaya koymak amacıyla diğer paydaşların da (hastane yönetimi/çalışanlar, veliler, öğrenciler vb.) görüşlerine başvurulmasında yarar bulunmaktadır.

Hastane sınıfı uygulamasından daha fazla yarar elde edilebilmesi için söz konusu uygulamanın geliştirilmesi gerekmektedir. Bu geliştirme süreci, öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar dikkate alınarak mevcut sorunların en aza indirilmesi ile mümkündür. Bu kapsamda araştırmanın sonuçları doğrultusunda bazı öneriler geliştirilmiştir:

- Mevcut hastane sınıflarının fiziki koşullarının iyileştirilmesine yönelik çabalar gerçekleştirmekle birlikte yapımı planlanan hastane binalarının hastane sınıfları düşünülerek projelendirilmelidir.

- Hastane sınıflarını tanıtımına katkı sağlayacak etkinlikler ve kamu spotu gibi uygulamalar düzenlenmelidir.
- Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının hem kendi personellerini hem de bu bakanlıkların faaliyetlerinden yararlanacak bireyleri hastane sınıfları hakkında bilgilendirilmelidir.
- Eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarına bu sınıfları tanıtıcı düzenlemeler yapılmalıdır.
- Görev yapmakta olan öğretmenlere hastane sınıflarındaki uygulamalara ve bu sınıflarda öğrenim görebilecek öğrencilerin yaşayabilecekleri durumlara ilişkin hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, E. (2001). Çocuk Hakları Sözleşmesinin Temel İlkeleri Işığında Çocuğun Eğitim Hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Alak, V. (1993). Hastaneye Ameliyat Olmak Üzere gelen 7-14 Yaş grubu Çocukların Korkuları ve Hemşirelik Uygulamaları, Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir
- Best, S. (2001). Definitions, supports, issues, and services in schools and communities. In J. L. Bigge, S. J. Best, & K. Wolf Heller (Eds). *Teaching individuals with physical, health, or multiple disabilities*. (pp. 3-33). Upper Saddle River, New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Borgioli, J. A., & Kennedy, C. H. (2003). Transitions between school and hospital for students with multiple disabilities: A survey of causes, educational continuity, and parental perceptions. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 28, 1-6.
- Çeçen, A. (2000). *İnsan Hakları* (3. Basım). Ankara: Savaş Yayınevi.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design: Chosing Among Five Approaches*. (2nd edition) SAGE Publications: London.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. Ahmet Aypay (Çeviri Edt.). Ankara: Anı Yayıncılık
- Er, M. (2006). Çocuk, hastalık, anne-babalar ve kardeşler. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49, 155-168.
- Ersin, P. ve Bayyurt, Y. (2015). Odak grup görüşmesi. *Nitel Araştırma içinde (F. Nevra S. ve Yasemin B. Edt.)*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Güngör, M. (2009). Eğitim hakkı ve sokakta yaşayan/çalışan çocuklar: Mersin ili örneği. *Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1). 28-42.
- Işıktekiner, F. ve Altun, S.A. (2011). Hastane Okullarındaki Sorunlar ve Yaşantılar. *Eğitim ve Bilim*. 36(161).318-331
- Kamışlı, H. (2014). Türkiye'deki hastane okullarının mevcut durumu ve geliştirilen eğitici eğitimi programının öğretmenler üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Kamışlı, H., Yanpar Yelken, T. ve Akay, C. (2013). Hastane okullarının mevcut durumuna ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 321-351.

- Kılıç, M. (2003). Ülkemizdeki hastane ilköğretim okullarına devam eden öğrencilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 49-74.
- Lemke, R. E. (2004). A hospital school: An intrinsic case study. Unpublished doctorate dissertation, North Carolina State University, Graduate Faculty, Raleigh.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi. Ankara: Tebliğler Dergisi, Şubat 2010/2629 (03 Şubat 2010 tarihli ve 4 sayılı Makam Onayı).
- Patton, M. Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Pegem Akademi Yayınları: Ankara.
- Moustakas, C. (1994). Phenomenological Research Methods. SAGE : Thousand Oaks, CA.
- Patenaude, A. F., & Kupst, M. J. (2005). Psychosocial functioning in pediatric cancer. *Journal of pediatric psychology*, 30, 9-27
- Sexson, S. B., & Madan-Swain, A. (1993). School reentry for the child with chronic illness. *Journal of Learning Disabilities*, 26, 115-137.
- Taşdelen, M. (2006). Hastaneye Yatan Çocukların Ebeveynlerinin İhtiyaçlarını Karşılama Düzeyinin Belirlenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar
- Thies, K. M. (1999). Identifying the educational implications of chronic illness in school children. *Journal of School Health*, 69, 392-397.
- Türköz Bozdoğan, G. (2012). Hastane ilköğretim okullarına devam eden öğrenci ailelerinin hastane ilköğretim okullarına ilişkin algıları ve beklentileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Ünüvar, P. (2011). Hastanede yatarak tedavi gören çocukların eğitsel açıdan desteklenmesi (3-7 yaş için örnek çalışma). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 31-44.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.